

POSTANOWIENIE

Dnia 19 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Księżak (przewodniczący)

SSN Maria Szczepaniec (sprawozdawca)

SSN Tomasz Demendecki

w sprawie ze skargi X. Y.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu przygotowawczym PO [...] prowadzonym przez Komendę [...] w W. - nadzorowanym przez Wydział do spraw [...] Prokuratury Okręgowej w W.

na posiedzeniu bez udziału stron w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 19 kwietnia 2023 r.,

oddala skargę.

UZASADNIENIE

Pełnomocnik z urzędu X. Y. w postępowaniu skargowym (będący obrońcą z wyboru w postępowaniu przygotowawczym PO [...]) – pismem wniesionym 26 października 2022 r. – powołując się na art. 2 ust. 1 w zw. z art. 2 ust. 1a ustawy o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (dalej jako: u.s.p.) wniósł o:

1. stwierdzenie, że w postępowaniu PO [...] prowadzonym przez Komendę [...] w W. – nadzorowanym przez Wydział do spraw [...] Prokuratury Okręgowej w W. – przeciwko skarżącemu X.Y. nastąpiła przewlekłość postępowania i tym samym naruszono prawo skarżącego do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki;

2. przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego sumy pieniężnej w kwocie 5 000,00 zł;
3. zasądzenie od Skarbu Państwa – Prokuratury Okręgowej w W. na rzecz skarżącego kosztów postępowania skargowego, w tym kosztów ustanowienia w sprawie pełnomocnika według norm przepisanych oraz 17,00 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu skargi wskazano, że 7 grudnia 2019 r. Prokuratura Okręgowa w W. Wydział ds. [...] wydała postanowienie o zarządzeniu przeszukania pomieszczeń mieszkalnych i niemieszkalnych użytkowanych przez X.Y. oraz zarządzenie o zatrzymaniu i przymusowym doprowadzeniu podejrzanego X.Y.. Następnie 17 grudnia 2019 r. o godz. 6:00 dokonano zatrzymania i przymusowego doprowadzenia X.Y., po czym przedstawiono mu zarzuty i przesłuchano go. Następnie 18 grudnia 2019 r. wydano postanowienie o uzupełnieniu zarzutów i ogłoszono je podejrzanemu. Skarżący zaznaczył, że postępowanie od momentu rozpoczęcia fazy *in rem*, tj. od dnia 17 grudnia 2019 r. trwa niemal 3 lata (ponad 2 lata i 10 miesięcy). Prokuratura przyjęła, że podejrzany jest winny popełnienia czynu z art. 229 § 1 k.k. Organ postępowania przygotowawczego 9 maja 2022 r. zawiadomił obrońców podejrzanego o wyznaczeniu terminu końcowego zaznajomienia się z aktami śledztwa na 8 czerwca 2022 r. Od tego dnia minęło ponad 4 miesiące i w dalszym ciągu nie podjęto żadnych dalszych czynności w sprawie. Pełnomocnik z urzędu skarżącego argumentował, że w świetle całokształtu zgromadzonego obecnie materiału dowodowego stwierdzić należy, że sprawa utraciła przymiot „złożoności”. W konsekwencji twierdzi, że zupełnie niezrozumiałe i nieuzasadnione wydaje się być zarówno prowadzenie tej sprawy z udziałem podejrzanego na etapie przedsądowym już prawie 3 lata (w istocie brak jest wiedzy o datach prowadzenia przedmiotowego postępowania w fazie *in rem*), jak i bierność organu w dokonywaniu jakichkolwiek czynności przez ostatnie 4 miesiące. Zdaniem pełnomocnika, w przeciągu ponad 4 miesięcy, tj., organ winien był podjąć decyzję w zakresie dalszego biegu niniejszego postępowania, tj. wystąpić do sądu z aktem oskarżenia w przypadku uznania jego zasadności albo wydać postanowienie o umorzeniu postępowania z uwagi na niewinność podejrzanego. Brak decyzji

w tym zakresie skutkuje pozostawianiem sprawy objętej skargą niejako „w zawieszeniu” i nieuzasadnionym, szkodliwym dla podejrzanego przewlekaniem tego stanu. Pełnomocnik skarżącego zaznaczył, że rozstrzygnięcie sprawy objętej przedmiotową skargą będzie miało niebagatelny wpływ na interesy skarżącego. Zawistość przedmiotowego postępowania oraz fakt jego znacznego i bezpodstawnego przedłużania się wywołał negatywne konsekwencje w różnych obszarach życia podejrzanego. Skarżący X.Y. pełnił funkcję Prezesa Zarządu w W. sp. z o.o., której działalność związana była z produkcją i obrotem towarami o przeznaczeniu wojskowym i policyjnym. Spółka posiada koncesję na obrót bronią i towarami o znaczeniu strategicznym, współpracuje z producentami broni zarówno w Polsce, jak i w Europie, czy Stanach Zjednoczonych Ameryki, dostarcza produkty zbrojeniowe jednostkom Policji, współpracuje z Agencją Wsparcia i Zamówień Obronnych NATO (NSPA). Pełnomocnik skarżącego zaznaczył, że wszczęcie postępowania objętego skargą spowodowało znaczne utrudnienia w funkcjonowaniu spółki i zaburzenia organizacyjne. Aby fakt prowadzenia postępowania karnego przeciwko prezesowi zarządu spółki (będącego również jej współnikiem) nie zaszkodził jej interesom, skarżący podjął decyzję o całkowitym wystąpieniu ze spółki na przełomie 2019 i 2020 r., mimo iż był on jej założycielem i prowadził jej sprawy od momentu powstania. Pełnomocnik skarżącego zaznaczył, że podejrzanym był również zmuszony podjąć starania o utrzymanie dobrej renomy i wizerunku spółki, które były zagrożone ze względu na wszczęcie niniejszego postępowania. Ponadto, zaczęto odmawiać skarżącemu wstępu na wydarzenia objęte zakresem dotychczasowej jego działalności zawodowej z udziałem organów państwa, z uwagi na sam fakt zawisłości niniejszego postępowania, choć podejrzanym nie podjął żadnych działań, które uzasadniałoby obawę matactwa z jego strony.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpoczynając od kwestii formalnych, Sąd Najwyższy wskazuje, że jeżeli skarga dotyczy przewlekłości postępowania przygotowawczego, właściwy do jej rozpoznania jest sąd przełożony nad sądem, który byłby właściwy rzeczowo

do rozpoznania sprawy (art. 4 ust. 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U.2018 poz. 75, dalej jako: „u.s.p.”). Zgodnie z art. 654 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 655 § 1 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 26 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 154) we wskazanym w tych przepisach zakresie, właściwym do rozpoznania skargi na przewlekłość postępowania przygotowawczego jest Sąd Najwyższy - Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych. Należy jednak zwrócić uwagę, że dotyczy to wyłącznie tych sytuacji, w których właściwym do rozpoznania sprawy byłby wojskowy sąd okręgowy.

Zgodnie z przepisem art. 2 ust. 1 u.s.p., strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej, niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Powyższą normę stosuje się odpowiednio również do etapu postępowania przygotowawczego (art. 2 ust. 1a u.s.p.).

Zgodnie z art. 2 § 1 pkt 4 k.p.k. jednym z celów postępowania jest rozstrzygnięcie sprawy w rozsądnym terminie. W art. 297 k.p.k. określono, iż w procesie karnym należy: ustalić, czy został popełniony czyn zabroniony i czy stanowi on przestępstwo; doprowadzić do wykrycia i ujęcia sprawcy; wyjaśnić okoliczności faktyczne sprawy, w tym ustalić pokrzywdzonych i rozmiary wyrządzonych przestępstwem szkód, jak również zebrać i zabezpieczyć na potrzeby postępowania sądowego dowody. Zatem postulaty szybkości rozstrzygnięcia sprawy nie mogą podważać celów danego postępowania, które nie może zostać przeprowadzone z uszczerbkiem dla wyjaśnienia okoliczności istotnych dla jego rozstrzygnięcia, albowiem obowiązek zbadania wszystkich istotnych okoliczności sprawy i wykrycia obiektywnej prawdy ma jednak pierwszeństwo przed obowiązkiem dążenia do szybkiego zakończenia sprawy

(tak też przykładowo wyroki Sądu Najwyższego z: 22 sierpnia 1969 r., I CR 52/69 i 22 września 1994 r., III CRN 30/94).

Jest rzeczą oczywistą, że dla ustalenia, czy w postępowaniu przygotowawczym nastąpiła przewlekłość w rozumieniu przepisów u.s.p., sąd rozpoznający skargę jest zobowiązany do oceny terminowości i prawidłowości czynności podjętych przez organ procesowy, uwzględniając charakter sprawy oraz stopień faktycznej i prawnej jej złożoności. Analizując powody i terminowość rozpoznawania sprawy, a w szczególności długość terminów pomiędzy kolejnymi czynnościami, należy podkreślić, że o przewlekłości postępowania nie stanowi automatycznie samo przekroczenie terminów śledztwa czy dochodzenia, określonych w art. 310 k.p.k. i art. 325i k.p.k. W literaturze podkreśla się, że wskazane tam terminy w ograniczonym tylko stopniu mogą być przydatne dla oceny sprawności postępowania (por. M. Laskowski, Skarga na przewlekłość postępowania przygotowawczego (pierwsze refleksje), Przegląd Sądowy 2010, Nr 9, s. 100 - 101). Należy podzielić pogląd, że chociaż nie są to wyznaczniki decydujące, to jednak stanowią istotną wskazówkę co do tego, jaki czas ustawodawca uznał za właściwy dla modelowego przebiegu postępowania przygotowawczego, prowadzonego w formie śledztwa, czy dochodzenia. Należy brać także pod uwagę przedmiot prowadzonego postępowania. Zwłaszcza śledztwa dotyczące przestępczości zorganizowanej, gospodarczej czy karno-skarbowej, będą z zasady wymagać więcej czasu, zaś ocena przewlekłości musi uwzględniać i te okoliczności.

Mając powyższe rozważania na względzie, Sąd Najwyższy wskazuje, że wbrew twierdzeniom skarżącego organowi postępowania przygotowawczego nie można przypisać przewlekłości w prowadzeniu postępowania przygotowawczego PO [...].

Śledztwo w przedmiotowej sprawie zostało wszczęte przez Prokuraturę Okręgową w W. Wydział do Spraw [...] postanowieniem z 5 czerwca 2019 r. Skarga na przewlekłość tego postępowania została wniesiona 26 października 2022 r., zatem w dacie jej złożenia postępowanie przygotowawcze trwało 2 lata i 4 miesiące. W ocenie Sądu Najwyższego był to czas konieczny na dokonanie analizy bardzo obszernego materiału dowodowego, tj. w szczególności zeznań aż 63 świadków i

kilkuset dowodów rzeczowych w postaci m.in. dokumentów księgowych spółki, czy nośników danych. Należy mieć także na względzie okoliczność, że sprawa dotyczy więcej niż jednego oskarżonego, co niewątpliwie skutkowało spowolnieniem dynamiki postępowania przygotowawczego.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, orzekł jak w sentencji.

[SOP]

[ł.n.]